

معرّضه‌های گزارشی

کلیات

* **مرآة الکتب**. علی بن موسی (ثقة الاسلام تبریزی)، ج ۱. تحقیق محمدعلی حائری. (چاپ اول: قم، کتابخانه عمومی حضرت آیه الله العظمی مرعشی نجفی، ۱۴۱۴ق). ۵۱۴ص، وزیری.

مرآت الکتب از آثار ارجمند و مهم کتابشناسی است که مؤلف، آن را در دو بخش تدوین کرده است. بخش اول یادکرد مؤلفان شیعی است بر اساس آغازین حروف نامها و بخش دوم گزارش کتابهای شیعی. برخی از جلدهای این اثر قویم پیشتر از روی خط مؤلف به گونه افست منتشر شده بود. اینک جلد اول آن را که بخشی از قسمت مؤلفان است (الف. حسن بن احمد) با تحقیق و تصحیح و تعلیق دقیق و گسترده و سودمند در پیش روی داریم. در این تحقیق منابع شرح حال رجال به تفصیل آمده اقوال و احادیث منبع یابی شده است. معرفی مرآت الکتب نیازمند مقاله ای تحقیقی و درازدامن است که باید پس از نشر آخرین مجلد بدان پرداخته شود. (ر.ک: نشر دانش، سال هفتم، شماره پنجم/۵۷).

* **راهنمای مجله های ایران**. پوری سلطانی و رضا اقتدار. (چاپ اول: تهران، کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۲). ۳۳۰ص، وزیری.

این راهنما، شامل شناسایی تمام مجله هایی است که به فارسی و یا زبانهای

دیگر در ایران منتشر می شود، اطلاعات داده شده عبارت است از: نام و نوع مجله، تاریخ انتشار اوّلین شماره آن، فاصله انتشار، صاحب امتیاز، سردبیر و مدیر مسؤول، نشانی و تیراژ آن.

حدیث

* **زن موجودی است فرزانه یا ...؟**. معصومه گلگیری. (چاپ اول: قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲). ۶۴ص، رقعی.

این کتاب شرحی است بر خطبه ۷۹ نهج البلاغه، که حضرت آن را پس از جنگ جمل ایراد کرده و ظاهراً محتوای آن با دیگر معارف اسلامی درباره زن همگون نیست. نویسنده کوشیده است با توجه به فضای ایراد خطبه و نیز جملات دیگر نهج البلاغه و کلمات علی (ع) نشان دهد محتوای خطبه در جهت تحقیر وجود زمان بگونه مطلق نیست و شرایط خاص زمانی و مکانی را داراست. کتاب نه فهرست دارد و نه عناوین بحثها را!

فقه و اصول

* **جایگاه اخص و ممتاز زن**. محمدرضا امین زاده. (چاپ اول: تهران، مرکز چاپ و انتشارات سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲). ۲۳۱ص، رقعی.

در این کتاب مؤلف کوشیده تا در ضمن چند

فصل شخصیت ارجمند و والای زن را بازگوید. جایگاه زن در آفرینش، زن و زیبایی، زن و محبت، زن و عشق، زن و سعادت از جمله فصول کتاب است که در پرتو معارف و حقایق برگرفته از آیات و روایات تبیین شده است. پایان بخش کتاب درباره حضرت زهرا (س)، و شخصیت والای آن بزرگوار بحث شده است.

* **دورنمای حقوقی ازدواج موقت**. اسماعیل هادی. (چاپ اول: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲). ۱۰۴ص، رقعی.

* **موانع ارث در حقوق مدنی و فقه شیعه**. محمدرضا بندرجی. (چاپ اول: تهران، سازمان انتشارات کیهان، ۱۳۷۲). ۲۹۷ص، رقعی.

مؤلف در این کتاب کوشیده است تا موانع ارث را از نگاه قانون مدنی و فقه شیعی ارزیابی کند. ابتدا واژه «مانع» را به دقت معنا کرده و ابعاد آن را بازشناسی کرده است. و آنگاه به اجمال موانع ارث را برشمرده است.

در فصل دوم در ضمن چند گفتار از قتل، معاونت در آن، قتل عمدی و غیر عمدی و شبه عمد و چگونگی آنها در مانعیت از ارث بحث کرده است.

فصل سوم درباره کفر است و تبیین چگونگی آن در جلوگیری از ارث. در فصل چهارم به «العان» رسیدگی شده است.

* **حقوق بین الملل اسلامی**. سید خلیل

خلیلیان. (چاپ چهارم: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲). ۳۱۹ص، وزیری. در این کتاب در ضمن دوازده فصل کلیاتی از حقوق بین الملل اسلامی بحث و بررسی شده است.

آشنایی با تعریف واژه‌ها، بنیاد حقوق بین الملل اسلامی، سیر تکوین و تدوین آن، منابع حقوق بین الملل اسلامی، جایگاه حقوق بین الملل در نظام حقوقی اسلام از جمله بحثهایی است که در فصول آغازین کتاب آمده است. در فصل ششم ضمن تبیین دقیق واژه «موضوع» و تنبّه به اشتباهی که در کاربرد آن رخ داده است، موضوع و به تعبیری دقیقتر مکلفان و تابعان حقوق بین الملل اسلامی را روشن کرده و دیدگاه جهانی اسلام را شناسانده است. بررسی عناصر کشور، نظام قبیله‌ای و کشور، اصول کلی حاکم بر روابط بین الملل در فصلهای دیگر بررسی شده است.

واپسین فصل کتاب نگاهی است به روابط بین الملل از دیدگاه قرآن که در ضمن آن، رسالت جهانشمول قرآنی، منع مداخله قهرآمیز برای تحمیل عقیده، نفی چشمداشت‌های سودجویانه، شناسایی ملل بیگانه و... بررسی شده است.

* منطق اجتهاد: شرح معالم الدین. رضا اسلامی. (چاپ اول: قم، شفق، ۱۳۷۲). ۲۵۳ص، وزیری.

از شروح ابتکاری کتاب معالم است که به جای ترجمه و در بند عبارات و مرجع ضمائر بودن، عصاره و محصل هر بحث را با نمودارهایی ترسیم کرده و تبیین دقیق و جاننداری از مطالب آن کرده است. نویسنده کوشیده است به گره‌گشایی از مطالب مغلق و پیچیده کتاب بپردازد و طلاب را با مباحث اجمالی کتاب آشنا سازد. پایان بخش کتاب جمالی از شرح حال کسانی است که در متن از آنها یاد گردیده است.

فلسفه و کلام

* مناظره مامون الرشید با چهل نفر از علمای اهل سنت. مهدی فقیه ایمانی. (چاپ اول، قم، مؤلف، ۱۳۷۲). ۶۴ص، رقمی.

مامون الرشید در محفلی با چهل تن از عالمان درباره افضلیت علی (ع) بر خلفاء و تقدم آن بزرگوار بر آنها به گفتگو نشست، و بر آنان چیره شد. این مناظره را عالمان و محدثان در کتابها نقل کرده‌اند، از جمله محمدبن عبدربه از ادیبان بزرگ قرن چهارم.

این کتاب ترجمه مطالب آن مناظره است با مقدمه‌ای در چگونگی تشکیل مناظره و منابع نقل آن.

* تجلی امامت، تحلیلی از حکومت امیرالمؤمنین علی (ع). سید اصغر ناظم زاده قمی. (چاپ اول: قم، دفتر الهادی، ۱۳۷۲). ۸۳۱ص، وزیری.

این کتاب شرح مفصلی است از حوادث حکومت پنجساله علی (ع) و تحلیل و تحقیقی است از سیره آن بزرگوار در حکومت؛ دستمایه کتاب جلد پنجم مجموعه مفصل و ارزشمند «الفصول المأله فی حیاة ابی‌الاثمه» است که پیشتر از آن سخن گفته ایم، (آینه پژوهش، شماره ۷۸/۱۱).

این کتاب در سیزده بخش به تفصیل از سیاحت، عدالت، قضاوت، و حکومت علوی سخن گفته است. عناوین برخی از فصول کتاب چنین است: امامت و حکومت علی (ع)، عدالت علی (ع)، سیاست علی (ع)، سیره علی (ع)، در امر بمعروف و نهی از منکر، علی و فرقه‌های کلامی، جنگ‌های علی (ع)، مظلومیت علی (ع)، و بالاخره شهادت آخرین برگ از حیات علی (ع). پایان بخش کتاب فهرستهای فنی است که دقیق است و سودمند.

* شرح کتاب بدایة الحکمة. حسین حقانی

زنجانسی. (چاپ اول: تهران، معاونت پژوهشی دانشگاه الزهراء، ۱۳۷۲). ۶۶۸+۲۰ص، وزیری.

بدایة الحکمة از آثار مهم و ارجمند فلسفی علامه عالیقدر سید محمدحسین طباطبائی رضوان الله علیه است که در ضمن فصول آن مهمترین مباحث فلسفی را به اختصار و استحکام نگاهشته است. متن کتاب در یازده مرحله که هر کدام آنها در فصولی تدوین یافته است.

آقای حقانی ضمن حفظ ساختمان اصلی کتاب، مطالب را در ضمن ۵۴ درس ترجمه و شرح کرده است تا آموزش آن در مراکز آموزشی سهل گردد. وی در بخشهای کتاب ابتداء متن کتاب را با اعراب آورده، آنگاه به ترجمه آن همت گماشته و شرحها و توضیحات را در درون پراکنش یا پانوشتها آورده است که از اصل مطلب بازشناخته شود.

در پایان درسهها سوالاتی آمده است تا بدان دانشجوی فلسفه آزموده شود.

* مناسبات فرهنگی معتزله و شیعه. رسول جعفریان. (چاپ اول: تهران، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲). ۱۶۳ص، رقمی.

این کتاب یکی از وجوه فکری جریان مهم فکری در فرهنگ اسلامی یعنی معتزله را به بحث کشیده است، پیوند اعتزال با تشیع و مناسبات فکری و فرهنگی معتزله و شیعه کمابیش مورد توجه متفکران بوده است. در فصل اول از چگونگی شکل‌گیری اعتزال و ارتباط آن با تشیع سخن رفته و در فصل دوم از پیوند دیدگاه‌های هشام بن الحکم با اعتزالیان و چگونگی آن بحث شده است، گرایش معتزله بغداد به تشیع، زمینه‌های نزدیکی شیعه و معتزله در قرن سوم، برخورد‌های فکری شیعه و معتزله در قرن چهارم، مکتب معتزله متأخر بصره و

برخورد با شیعه در فصول بعدی کتاب بررسی شده است. پایان بخش کتاب با عنوان «شیخ مفید و معتزله» موضع آن متلکم بزرگ را در برابر معتزله بازگفته است. مطالب کتاب مستند و مباحث آن خواندنی و سودمند است.

* سرگذشت اندیشه‌ها. ترجمه عبدالرحیم گواهی. (چاپ اول: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۰). ج ۲. ۷۹۷ ص، وزیری. شامل مباحث اجتماعی و کیهان‌شناسی و فلسفی است که نقد و بررسی استاد محمدتقی جعفری نیز همراه کتاب است. این اثر بیشتر در مجله آینه پژوهش معرفی شده بود.

* گوهر مراد. عبدالرزاق فیاض لاهیجی. (چاپ اول: لاهیجان، کنگره بزرگداشت حکیم لاهیجی، ۱۳۷۲). ۷۵۱ ص، وزیری. مصور.

گوهر مراد از آثار متین و استوار در کلام اسلامی و از معدود کتابهایی است که به استواری مبانی و استحکام استدلال مشهور است، برخی از فیلسوفان از آن بدین سان یاد کرده‌اند: کتاب مستطاب گوهر مراد، مرغوب و مطبوع است و در تحقیق مسائل دینی و معارف الهیه وحید و فرید است (مقدمه/ ۱۱). گوهر مراد با اینکه بارها به چاپ رسیده بود، ولی از آن چاپی منقح و مصحح در اختیار نبود. اکنون چاپ منقحی از آن را پیش روی داریم که به مناسبت کنگره بزرگداشت حکیم لاهیجی نشر یافته است.

این چاپ بر اساس سه نسخه خطی و با توجه به برخی نسخ چاپی تصحیح و تحقیق و مقابله شده و اختلاف نسخه‌های مهم در پانوشتها آمده است. برخی از مطالب منقول در متن منبع یابی شده، و در پایان حواشی و تعلیقات سودمندی جهت توضیح مطالب متن افزوده شده است. کتاب مقدمه‌ای نیز دارد به خامه دانشمند مکرم جناب زین العابدین قربانی

که کنگره به همت وی به پاگشته بود. که در آن از زندگی، آراء و ویژگیهای حکیم لاهیجی سخن رفته و درباره اهمیت و عظمت کتاب گوهر مراد و چگونگی تصحیح آن نیز بحث شده است.

تعلیم و تربیت

* اخلاق به ضمیمه اخلاق خانواده. مصطفی نورانی. (چاپ اول: تهران، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲). ۲۱۶ ص، رقعی.

در این کتاب در ضمن نوزده فصل برخی از عناوین اخلاقی توضیح داده شده است؛ غضب، بخل، حسد، حقوق پدر و مادر، سخن چینی، حقوق همسایه، دشنام، غیبت، دروغ، عهد و پیمان برخی از عناوین کتاب است؛ در فصل بیستم به اخلاق خانواده پرداخته و پایان بخش کتاب بحث توبه است.

* تحلیلی از اوقات فراغت و تفریحات سالم. جعفر وفا. (چاپ اول: قم، انتشارات شکوری، ۱۳۷۲). ۱۳۶ ص، رقعی.

این کتاب تحقیقی است فقهی و اجتماعی از «مزاح» و «تفریح». مؤلف ابتداء به تعریف مزاح پرداخته، و عوامل آن را برشمرده و آنگاه با تحلیل دلایل روانی و عقلی و اجتماعی مشروعیت آن را برنموده است. در بخش دیگر به دلایل مخالفان پرداخته و آنها را نقد کرده است، در ضمن بحث آراء عالمان جز بزرگان را نیز آورده و در تبیین مطلب از آنها سود جسته است.

* اخلاق در هستی ادراکی توحیدی. محمدرضا امین زاده. (چاپ اول: قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۲). ۱۳۵ ص، رقعی. این کتاب با تبیین مفهوم اخلاق آغاز می‌شود و بحث از ضرورت اخلاق و گزارش برخی از مسائل کلی اخلاق ادامه می‌یابد. اخلاق و تربیت، تهذیب اخلاق در مراتب نفس اخلاق و هدف، اخلاق و روابط، صفات اخلاقی از

جمله عناوین بخشهایی از کتاب است، پایان بخش کتاب مقاله‌ای است خوب و خواندنی با عنوان «امام خمینی و تهذیب نفس».

* محرمان راز. مسعود برهنمن. (چاپ اول: نشر تبلیغ، ۱۳۷۲). ۱۹۴ ص، رقعی.

مجموع صفحات این کتاب بجز مقدمه و فهرست و صفحات آغاز کتاب ۱۸۰ صفحه است. و بیش از ۸۰ صفحه آن عیناً از روی کتاب سیمای فرزندگان رونویسی شده، و نامی هم از این ماخذ به میان نیامده است و فقط به منابع کتاب مذکور ارجاع داده شده است!

* خاطرات و تجارب تبلیغی. (چاپ اول: تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲). ۷۲ ص، رقعی.

مشمول بر نکات و اشارات پراکنده‌ای در باب تبلیغ و چگونگی آن است که بیشتر در قالب تجربه و حکایت است.

* راهنمای پدران و مادران. محمدعلی سادات. (چاپ یازدهم: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲). ج ۲. ۱۶۰ + ۲۰۲ ص، رقعی.

جلد کتاب اول درباره شیوه‌های برخورد با نوجوانان و جلد دوم درباره شیوه‌های برخورد با کودکان است. این کتاب بیشتر در مجله آینه پژوهش معرفی شده بود.

* از ژرفای نماز. سیدعلی حسینی خامنه‌ای. (چاپ یازدهم: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲). ۶۴ ص، رقعی.

تحلیل مختصر و قابل توجهی است از نماز که بیشتر در مجله آینه پژوهش معرفی شده بود.

* سیر اجمالی تاریخ تعلیم و تربیت اسلامی. سیدعلی اکبر حسینی. (چاپ اول: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲). ۲۱۸ ص، وزیری.

در این کتاب در ضمن هشت فصل از تاریخ

تعلیم و تربیت اسلامی سخن رفته است. تعلیم و تربیت در عصر جاهلیت، از بعثت تا وفات، از وفات پیامبر تا حادثه عاشورا، از حادثه عاشورا تا عصر امام صادق(ع)، تعلیم و تربیت از عصر غیبت تا تدوین کتب اربعه، از وفات شیخ طبرسی تا حوزه حله و ... برخی از عناوین کتاب است.

موضوع کتاب بسیار گسترده و نیازمند تحقیق بس ژرف و دامنه دارتری است.

تاریخ و شرح حال

* فرازهای برجسته از سیره امامان شیعه. محمدتقی عبدوس و محمد محمدی اشتهااردی. (چاپ اول: قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲). ۲ ج. ۳۱۲+۳۱۲ ص، وزیری.

در مجموع این دو جلد، مؤلفان کوشیده اند تا در ضمن ده فصل بخشهای برجسته ای از زندگانی امامان(ع) و سیره عملی آن بزرگواران را تبیین کنند؛ در بخش اول مواریث و منابع علوم ائمه(ع) گزارش شده است و در بخش دوم از زندگانی سیاسی و سیاستمداری آن بزرگواران سخن رفته و مواضع سیاسی ائمه(ع) تبیین شده است.

اقتصاد و منابع درآمد مالی امامان(ع) و ساده زیستی آن بزرگواران در فصول بعدی آمده است که سودمند است و خواندنی.

گزارش چگونگی حضور فرهنگی امامان(ع) در جامعه و اشراف بر جریانهای فکری و اجرای امر بمعروف و نهی از منکر در واپسین بخش جلد اول آمده است.

سیره امامان(ع) در تربیت فرزند، خواب و تعبیر آن، اصول اخلاقی و شیوه های رفتاری آن بزرگواران(ع)، عناوین برخی دیگر از فصول کتاب است.

* سید محسن حکیم مرزبان حوزه نور.

عباس عبیری. (چاپ اول: تهران، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲). ۱۱۲ ص، رقعی.

در این کتاب در ضمن چهاربخش از زندگانی مرجع عالیقدر شیعه، آیه الله العظمی سید محسن حکیم رضوان الله علیه سخن رفته است. حوادث سیاسی روزگار مرجعیت آن بزرگوار و حضور جدی وی در صحنه سیاست و اشرافش بر جریانهای سیاسی و فکری و نیز تأیید بی دریغ وی از تجمع های اسلامی به خوبی بازگو شده است. اما متأسفانه جای شرح حال دقیق استادان، شاگردان و گزارش آثار و مآثر وی در این کتاب خالی است، و ظاهر آنکه بیشتر در جهت تبیین چهره سیاسی آن بزرگوار است تا علمی و فقهی وی. و این نقص بزرگ کتاب است که امید است در چاپهای بعدی جبران شود.

* نواب صفوی سفیر سحر. سیدعلی رضا سید کبیری. (چاپ اول: تهران، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی).

سید مجتبی نواب صفوی، در فضا تاریخ و یخزده آن روزگار شراره ای بود آتشین؛ او قامتی استوار، روحی بلند و همتی به صلابت کوهها داشت.

این کتاب سرایش حماسه سراسر اقدام، جهاد و تلاش آن بزرگوار است. در فصول مختلف کتاب از تهران، وضع فرهنگی آن،

دوران کودکی نواب و تحصیلات وی در تهران و نجف، حضور در اجتماع و سیاست درگیری با ستم در افتادن با جباران سخن رفته است. مسافرت های نواب صفوی چگونگی بنیادگذاری فدائیان اسلام و مبانی عقیدتی سیاسی آنان و برخی از آثار آن شهید نیز در این کتاب گزارش شده است. اقدامات شجاعانه نواب و یارانش و آثار آن اقدامات در بخشهای دیگر کتاب تحلیل و گزارش شده است.

* سیدرضی برمساحل نهج البلاغه. محمد ابراهیم نژاد. (چاپ اول: تهران، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲). ۱۰۶ ص، رقعی.

چهارمین کتاب از مجموعه «دیدار با ابرار» است. که زندگانی و آثار ادیب، فقیه و متکلم بلندپایه سیدرضی، گردآورنده نهج البلاغه را گزارش کرده است.

مؤلف در صفحات این کتاب، از تبار، پدر، مادر، زندگانی و آثار و سوانح حیات سیدرضی به اختصار بحث کرده است. و از آن روی که سیدرضی نقیب علویان بوده است از تاریخچه نقابت و چگونگی آن در خاندان سید بحث کرده است و در بخش دیگر کتاب از نهج البلاغه و عظمت های آن گفتگو کرده است.

* امام جعفر صادق(ع). عبدالحلیم جندی. ترجمه عباس جلالی. (چاپ اول: تهران، مرکز چاپ و انتشارات سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲). ۴۴۶ ص، وزیری.

این کتاب نگاهی است تحلیلی و عالمانه به زندگانی امام صادق(ع). نویسنده از متفکران مصری و از شیفتگان شخصیت آن بزرگوار است؛ وی در این کتاب ابتدا نگاهی دارد گذرا به تاریخ صدر اسلام، و آنگاه تاریخ تحلیلی زندگانی امام صادق(ع) را آورده با توجه به جریانهای سیاسی و حوادث فرهنگی و اجتماعی روزگار.

مکتب بزرگ، درس بزرگ، شیوه علمی، مکتب اقتصادی عناوین برخی از فصول آن است که در ضمن آن به میراث علمی و فرهنگی آن امام بزرگوار پرداخته شده است. خواننده بی گمان از خواندن این اثر ارجمند سود خواهد برد اما نباید فراموش کرد که وی متفکری است از اهل سنت و گاه تحلیلیها و برداشتهایی خواهد داشت که خواننده شیعی با آن همسو نخواهد بود.

* شهید ثانی مشعل شریعت. علی صادقی. (چاپ اول: تهران، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲). ۱۱۰ص، رقی.

زین الدین بن علی مشهور به «شهید ثانی» از قله‌های افرشته و چهره‌های منور سلسله فقیهان شیعه است، و این مجموعه نگاهی دارد گذرا به زندگانی، آثار و شخصیت عظیم وی. در صفحات این اثر از تولد، نخستین استاد، جایگاه‌های تحصیل، مسافرت‌ها، و هجرت‌های وی برای فراگیری دانش و گسترش معارف سخن رفته است و با نگاهی به آثار علمی و تحقیقی آن بزرگوار چهره علمی و فقهی و شخصیت والایش نموده شده است. پایان بخش کتاب چگونگی فرجام خونین زندگی آن بزرگوار است و مرثیه غروب خونینش.

* سید بحر العلوم دریای بی ساحل. نورالدین علی لو. (چاپ اول: تهران، مرکز چاپ و انتشارات سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲). ۱۱۴ص، رقی.

این کتاب در یک پیشگفتار و چهاربخش به شخصیت، زندگانی و آثار فقهی، اصولی و رجالی بزرگ علامه سید مهدی بحر العلوم پرداخته است. در پیشگفتار از زادگاه وی - بروجرد - و برخی از استادانش سخن رفته است.

بخش اول از استادان آن بزرگوار، سفرها، شخصیت، تقوی و زهد وی گفتگو کرده است. در بخش‌های بعدی، خاندان، شاگردان، و آثار وی گزارش شده و از کرامات آن فقیه بزرگ بحث شده است.

* سرزمین اسلام. غلامرضا گلی زواره. (چاپ اول، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲). ۶۵۲ص، وزیری.

این کتاب نگاهی است به کشورهای اسلامی و نواحی مسلمان‌نشین جهان. مؤلف

کتاب را در یک مقدمه هفت فصل تدوین کرده است، در مقدمه کتاب عوامل گسترش را بحث کرده و در فصل اول جهان اسلام و مسائل آنرا از دیدگاه امام خمینی (ره) بازگفته است.

فصل دوم کلیاتی درباره جهان اسلام است. در فصول بعدی از کشورهای قاره‌های مختلف که اسلامی هستند و یا مسلمانان در آن کشورها از حضور و جمعیت قابل توجهی برخوردارند بحث کرده است، در تمام فصول ابتداء سیمای کلی قاره شناسانده شد و آنگاه به چگونگی ورود اسلام به آن کشورها، وضع فرهنگی و سیاسی کنونی مسلمانان آن دیار و دیگر مسائل مربوط به مسلمانان گزارش شده است.

* همگام با خورشید (از ایران تا ایران). اسماعیل فردوسی پور. (چاپ اول: فردوس، مجتمع فرهنگی، اجتماعی امام خمینی، ۱۳۷۲). ۵۵۳ص، وزیری.

نگارش تاریخ انقلاب شکوهمند اسلامی ایران؛ ریشه‌ها و روندها، فرازاها و فرودبهاش ضرورتی است فوری. در تدوین این تاریخ بی گمان خاطرات کسانی که از نزدیک با جاریهای آن در تماس بودند، و بگونه مستقیم بر گوشه‌هایی از مسائل اشراف داشتند بسیار مهم و کارآمد است. آقای فردوسی پور که از آغازین روزها با حرکت عظیم امام امت (ره) همراهی داشته و سالیان در نجف در محضر آن بزرگوار بوده‌اند، خاطرات خود را تدوین و منتشر کرده‌اند این مجموعه در یازده فصل تدوین شده است، و از جمله فصل‌های مهم آن جریانهای نجف چگونگی شکل‌گیری «روحانیون مبارز کشور»، هجرت امام به پاریس و جریانهای پاریس را می‌توان نام برد. در متن کتاب عکس‌های بسیاری است که زیرنویس نشده است.

* تاریخ الحله. شیخ یوسف کرکوش. (قم، منشورات الشریف الرضی، ۱۳۷۲). ج ۱

و ۲. ۲۵۳+۲۸۸ص، وزیری.

حله از شهرهای پراوازه و آب‌دیه‌های مشهوری است که روزگاری به دانش مشهور و از مراکز مهم ادب و فقهات بوده است.

مؤلف در این کتاب کوشیده است حیات سیاسی و فرهنگی و ادبی حله را از آغاز تا اوائل قرن چهاردهم هجری بازگوید. جلد اول، با عنوان «فی الحیاة السیاسیه» در ضمن یازده فصل تاریخ سیاسی حله در حکومت‌های مختلف بازگفته است. جلد دوم با عنوان «فی الحیاة الفکریه» جریانهای فکری و چگونگی دانش در آن دیار را در تاریخ یاد کرده و در ضمن دو فصل آن دوره شکوفائی دانش و نهضت علمی آن دوره را در کود و ایستایی تلاشهای فرهنگی - علمی گزارش کرده است. در این جلد زندگانی، آثار و موقعیت علمی بسیاری از شخصیتها و خاندانها به اختصار آمده است.

* سیره نبوی. مصطفی دلشاد تهرانی. (چاپ اول: تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۲). ج ۲، ۵۰۵+۵۷۶ص، وزیری.

تحقیق عالمانه و استواری است درباره سیره رسول خدا - ص - که با استناد به منابع متعددی نوشته شده و ابعاد گوناگون سیره آن حضرت بدقت و با روشی جدید ترسیم شده است. جلد اول کتاب شامل سیره فردی آن حضرت است و پس از بحث درباره سیره و چگونگی آن، دوازده اصل از سیره آن حضرت مورد بررسی قرار گرفته است: اصل حفظ حدود الله، اصل کیفیت استخدام وسیله، اصل زهد، اصل حریت، اصل عزت، اصل نظم و انضباط، و غیره. جلد دوم درباره سیره اجتماعی رسول خدا - ص - است و دوازده اصل از سیره حضرتش مورد کندوکاو قرار گرفته است: اصل رفق و مدارا، اصل عدم مدانه، اصل عدالت اجتماعی، اصل شورا،

اصل اهتمام برای مستضعفان، اصل اخوت، و غیره. از مقدمه کتاب چنین برمی آید که جلدهای بعدی آن شامل سیره مدیریتی، سیره خانوادگی، سیره سیاسی، سیره نظامی و سیره اقتصادی باشد. امید است جلدهای بعدی کتاب بزودی منتشر شود.

* ملامهدی نراقی: منادی اخلاق. عبدالرحیم اباذری. (چاپ اول: تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲). ۱۰۴ ص، رقمی.

پنجمین جلد از مجموعه دیدار با ابرار است که به آهنگ معرفی ابرار در قالبی روان و جاندار برای نسل جوان فراهم شده است. در این اثر به اجمالی از احوال و افکار و آثار نراقی پرداخته و محیط وی شناسانده شده است.

* نگاهی به مشهد مقدس. بنیاد پژوهشهای آستان قدس رضوی. (چاپ اول: مشهد، بنیاد پژوهشهای آستان قدس رضوی، ۱۳۷۲). ۸۰ ص، رقمی.

گزارشگونه ای است از تاریخ مشهد، حرم مطهر، آثار کهن تاریخی و تفریحگاههای مشهد و اطراف آن.

* سید نعمت الله جزایری. عباس عبیری. (چاپ اول: تهران، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲). ۹۰ ص، رقمی.

گزارش زندگانی عالم جلیل القدر و محدث سختکوش سید نعمت الله جزایری است در چهار بخش. بخش اول و دوم و سوم از زندگانی، تحصیلات، سوانح حیات، مهاجرتها و جریانهای مختلف زندگانی وی سخن رفته است. و در بخش چهارم از آثار و شاگردان آن بزرگوار. کتاب نثری روان و خواندنی دارد، اما نویسنده با کوشش فراوان در تعبیر آفرینی، بویژه در عناوین مطالب، آنها را یکسره از گویایی انداخته است.

* تراجم الرجال. السید احمد الحسینی.

(چاپ اول: قم، کتابخانه عمومی حضرت آیه الله العظمی مرعشی نجفی، ۱۴۱۴). ۲ ج. ۱۰۰۶ ص، وزیری.

مؤلف به سال ۱۴۰۳ کتابی با عنوان یاد شده در یک مجلد منتشر کرد، شامل شرح حال عالمان و رجالی که در منابع متداول رجالی و شرح حال نگاری از آنها یاد نشده و مؤلف در ضمن تحقیقات خود در نسخه های خطی و حواشی کتب و ... بدانها دست یافته بود. اکنون آن مجموعه را گسترانده، افراد جدیدی بدانها افزوده و یا معلومات عرضه شده درباره آنها را تکمیل کرده و در دو مجلد عرضه کرده است. در این دو جلد بر روی هم از ۱۶۴۸ نفر یاد شده است که برخی مفصل و برخی بسیار کوتاه است. در پایان کتاب فهرست اعلام، جایها، مؤلفان و مترجمان و موضوعات کتاب آمده است.

سعی جناب حسینی مشکور است که آگاهیها و اطلاعاتی در این مجموعه عرضه کرده است که گاه به راستی به هیچ روی امکان دستیابی بدانها برای جستجوگران نبوده است.

* داستانهایی از زندگانی امیرکبیر. محمود حکیمی. (چاپ بیست و نهم: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲). ۴۵۰ ص، وزیری.

داستانهایی خواندنی و تنه آفرین از زندگانی قهرمان بزرگ و ستیزنده علیه استعمار. داستانهایی زندگانی امیرکبیر در هشت فصل گزارش شد و در فصل نهم داستانهایی از شخصیت میرزا آقاخان نوری آمده است و آنگاه امیرکبیر از دیدگاه دانشمندان ایرانی و خارجی. این کتاب در قالب داستان، اثری است خواندنی از تاریخ معاصر و نیز چهره مردی بزرگ از تبار رادمردان.

* زندگانی فاطمه زهرا(س). سید جعفر شهیدی. (چاپ هیجدهم: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲). وزیری.

هیجدهمین چاپ اثر ارزشمند و خواندنی جناب شهیدی است درباره زندگانی حضرت زهرا(س). (ر. ک: آینه پژوهش، شماره ۱۸ - ۱۷، ص ۱۶۲).

مطالب کتاب از استواری، صحت و پختگی ویژه ای برخوردار است و می سزد که به زبانهای زنده دنیا ترجمه شود و بی گمان در شناساندن ابعاد شخصیت آن بزرگوار سودمند تواند بود.

* تاریخ روابط روس و ایران. محمدعلی جمالزاده. (چاپ اول: تهران، موقوفات دکتر محمود افشار، ۱۳۷۲). ۲۴۹ ص، وزیری.

شامل تاریخ روابط روس و ایران و گزارشی از حملات روس به ایران است که سالها پیش نوشته و در مجله کاوه چاپ شده بود.

* بلوچستان در سالهای ۱۳۰۷ تا ۱۳۱۷ قمری. عبدالرضا سالار بهزادی. (چاپ اول: تهران، موقوفات دکتر محمود افشار، ۱۳۷۲). ۴۳۹ ص، وزیری.

در آغاز منابع کتاب معرفی شده و سپس بحثی تحت عنوان درآمدی بر تاریخ بلوچستان در قرون اخیر گشوده شده و آنگاه اسناد حکومت زین العابدین خان اسعدالدوله آورده شده است.

* علل برافتادن صفویان. رسول جعفریان. (چاپ اول: تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲). ۴۴۰ ص، وزیری.

کتاب حاضر در بردارنده چند رساله و مقاله درباره فتنه افغان و مسائل سیاسی-فرهنگی دوره صفوی است. عناوین برخی از آنها عبارت است از: مکافات نامه (که نظمی است درباره علل برافتادن صفویان)، اشعار میرزا زکی مشهدی درباره فتنه افغان،

دیدگاه‌های سیاسی قطب‌الدین تبریزی، متن عربی و ترجمه فارسی رساله طب الممالک، شیخ لطف‌الله اصفهانی و رساله اعتکافی، آگاهیه‌های اجتماعی و تاریخی از عهد صفوی در آثار سید جزایری.

* ذیل تاریخ گزیده. زین‌الدین بن حمدالله مستوفی قزوینی. (چاپ اول: تهران، موقوفات دکتر محمود افشار یزدی، ۱۳۷۲). ۲۲۴ص، وزیری.

تاریخ گزیده حاوی اخبار تا سال ۷۴۴ است و ذیل آن، به خامه فرزند مؤلف آن، اطلاعاتی است درباره دوره‌هایی که جلایریان و چوپانیان در آذربایجان و ایران حکومت می‌کرده‌اند.

* دوحه الوزاء فی تاریخ بغداد الزوراء. رسول کرکوکلی. ترجمه موسی کاظم نورس. (چاپ اول: قم، منشورات الشریف الرضی، ۱۴۱۴). ۳۱۲ص، وزیری.

در این کتاب حوادث اجتماعی و سیاسی-عراق، ایران و ترکیه در سالهای ۱۲۳۷-۱۱۳۲ گزارش شده است. گزارشها بر اساس سنوات تنظیم شده، و دارای اسناد و اخبار مهمی از این دوران است.

* السیده زینب عقیلة بنی هاشم (ع). عائشه بنت الشاطی. (قم، منشورات الشریف الرضی، ۱۳۷۲). ۱۷۰ص، وزیری.

خانم بنت الشاطی از نویسندگان و مفسران بنام دیار مصر است. عشق و علاقه او به خاندان رسول‌الله (ص) ستودنی است. این مجموعه یکی از آثار ارجمند و خواندنی اوست، درباره یکی از برجسته‌ترین چهره‌های متور آن خاندان یعنی حضرت زینب کبری (ع).

وی در صفحات کتاب گزارش زندگانی آن بزرگوار را داستانونه با نثری دلنشین و پرداختی ستودنی به قلم آورده است. این کتاب به زبانهای مختلف ترجمه شده است.

ادبیات

* خیزران. عبدالله خداکریمی. (چاپ اول: بندرعباس، فرهنگستان جنوب). ۸۰ص، رقی.

* زبان فارسی در آذربایجان. از نوشته‌های دانشمندان و زبان‌شناسان. (چاپ اول: تهران، موقوفات دکتر محمود افشار، ۱۳۷۱). ۴۸۰ص، وزیری.

شامل مقالاتی است درباره زبان فارسی در آذربایجان که به قلم دانشمندان و زبان‌شناسان معاصر نگاشته شده است. عنوان برخی از مقالات عبارت است از: زبان تبریزی، زبان کنونی آذربایجان، آذربایجان و زبان دری، آذری.

* ۱۷ مقاله درباره ادبیات کودکان. معصومه سهراب (مافی). (چاپ اول: تهران، شورای کتاب کودک). ۲۴۳ص، وزیری.

شامل هفده مقاله تالیفی و یا ترجمه‌ای درباره ادبیات کودکان در سه بخش است: نوشتن و خواندن، بررسی و نقد، تاریخچه و انواع آثار.

تفسیر قرآن

* ترجمه تصویری و تفسیری آهن‌گین. عبدالکریم بی‌آزار شیرازی. (چاپ اول: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۷۲). ج ۱. ۶۳ص، وزیری.

شامل ترجمه و تفسیر کوتاهی از سوره‌های فاتحه‌الکتاب و توحید همراه با تصاویر و اشعاری است و برای آشنا ساختن نسل جوان با قرآن سودمند و کارآمد است.

اقتصادی

* آشنایی با موافقتنامه عمومی تعرفه و تجاری (گات). اسفندیار امیدبخش و مسعود

طارم سری. (چاپ دوم: تهران، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، ۱۳۷۲). ۳۶۳ص، وزیری.

جغرافیا

* عربستان. محمد فخری. (چاپ دوم: تهران، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، ۱۳۷۲). ۲۳۲ص، رقی.

این کتاب ویرایش دوم شناسنامه عربستان است و شانزدهمین کتاب از مجموعه نظری اجمالی به کشورها.

در ضمن فصول ششگانه این کتاب از جغرافیای طبیعی و انسانی عربستان و ویژگیهای فرهنگی و مذهبی، آموزش و بهداشت، رسانه‌های گروهی آن، وضعیت سیاسی، ساختار حکومت و وضع نظامی و اقتصادی آن سخن رفته است. دو فصل پایانی کتاب ویژه بررسی روابط سیاسی و اقتصادی دو کشور جمهوری اسلامی ایران و عربستان است.

عرفان

* رتبة الحیات. خواجه یوسف همدانی. (چاپ اول: تهران، انتشارات توس، ۱۳۶۲). ۱۱۸ص، وزیری.

کتاب حاضر شامل دو رساله است: رتبة الحیات خواجه یوسف همدانی و رساله الطیور نجم رازی که اولی در حدود نهصد سال پیش و دومی در حدود هشتصدسال پیش نوشته شده است.

علمی

* آتشی که نگرفت. جک لندن. (چاپ دوم: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲). ۴۴ص، رقی.